

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21, Voorburg, Tel. 728315

Giro no. 468874 t.n.v. de Pensioengm. der "ODV", DEN HAAG

Groep II,
28 december 1958.

Goedenmorgen, vrienden.

Als onderwerp voor vandaag heb ik gedacht aan het komende jaar. Nu moet u niet bang zijn, dat ik een nieuwjaarsrede ga houden. Dergelijke redevoeringen worden u rijkelijk van alle kanten gegeven, in druk, per radio en zelfs persoonlijk. Maar wat men daarbij wel eens verwaarloost is de geestelijk tendenz, die in een komend jaar zich ongetwijfeld gaat voortzetten.

De astrologen zullen het u misschien hier en daar kunnen aanduiden. Want per slot van rekening de positie van Saturnus is veranderd, Neptunus begint een klein beetje een andere richting uit te gaan en ook Uranus treedt een nieuw huis binnen. En dat betekent met al deze berekeningen dan toch wel, dat er nieuwe aspecten voor de wereld openstaan. Die aspecten zijn voor ons erg onbelangrijk zolang het alleen maar gaat over al of niet een vechtpartij ergens in Afrika; over een paar rampen meer of een paar rampen minder. Wat wel belangrijk is: In welke richting zal zich de wereld geestelijk ontwikkelen?

Dan zien we in de eerste plaats, dat de laatste tijd een zekere teruggang merkbaar is geworden in de meer kerkelijk geestelijke richtingen. Het gevolg werd, dat de overblijvenden zich met een buitengewone felheid tegen elke buiten-kerkelijke kwestie zijn gaan verzetten en dat wij praktisch overal rekening hebben te houden - ook in het komende jaar - met een nadrukkelijke vervolging van het para-normale door de meer kerkelijke en orthodoxe groepen.

Op zichzelf is dit misschien een treurig verschijnsel. Maar zoals reeds vaak is gebleken, kunnen eerst onderdrukking, lijden en strijd een geestelijke groepering groot maken. Jezus van Nazareth was een profeet onder vele profeten tot het ogenblik, dat hij een kruisdood stierf en - herrezen - de openbaring bevestigde met goddelijk licht. Het christendom zelf was een onbetekenende joodse secte, totdat men in Rome begon dit christendom buitengewoon fel te vervolgen. Toen groeide het buiten alle mate. En zo mogen wij dan ook wel rekenen, dat de komende jaren met al hun pogingen om deze meer para-normale verschijnselen en het vrijer geestelijk denken a.h.w. te dwingen terug te keren binnen de orthodoxie, een grote groei van de geestelijke bewustwording op het vrije gebied ten gevolge zal hebben. Dat is natuurlijk een erg prettige mededeling.

Daarnaast is de nieuwe wereldleraar op het ogenblik bezig zijn lessen te geven. Hij heeft dus zijn eerste werk in het openbaar al verricht.

En ook dit zal ongetwijfeld op de geestelijke ontwikkeling van het komende jaar een sterk stempel drukken. Op het ogenblik zal de wereld die belangrijkheid nog niet begrijpen. Maar wanneer we de lessen horen, die hij - nu pas in het begin van zijn openbare ontwikkeling zijnde - reeds aan de wereld geeft, dan kunnen we allemaal wel begrijpen, dat deze wereld een nieuwe periode van geestelijke inwijding tegemoet mag zien. De leraar, sprekende over de moderne tijd, zeide n.l. kort geleden o.m. dit:

"De mensheid is verdeeld. En in deze verdeeldheid heeft zij zichzelf steeds beperkt, steeds beëngd. Maar wanneer een mens zichzelf in een te nauw keurslijf rijgt, zal hij niet in staat zijn als een normaal mens te reageren en te fungeren. Zo is het met deze mensheid gegaan. Zij zijn op het ogenblik allen zozeer door wetten en banden gebonden, dat van een werkelijk vrije geestelijke ontwikkeling weinig overblijft. Stoffelijk zowel als geestelijk is er een punt gekomen van verstarring. Een verstarring, die alleen nog door geweld tijdelijk kan worden opgelost. Degenen echter, die zich vrij maken van alle vooroordelen, die niet meer denken over grenzen en rassen, die niet meer denken over menselijke wetten maar alleen over menselijke noodzaken, die zullen het eerste begin zijn van een nieuwe wereld."

Een woord, dat in de komende tijd veel zal vallen: een nieuwe wereld. Want hoe moeten wij die nieuwe wereld zien? O, het is zeker niet een wereld, waarin men plotseling geen atomen meer kent en geen petroleum meer gebruikt en geen steenkool. Het is een wereld, die normaal verdergaat in stoffelijk opzicht, zoals zij ging... maar met een nieuwe inhoud. De vernieuwing is gelegen in de drijfveren, die de mensheid zullen gaan voeren naar een verdere ontwikkeling. En in de eerste plaats blijkt ons dan een steeds feller wordende haat enerzijds en een steeds grotere mensenliefde en een groot gevoel van verantwoordelijkheid anderzijds. Deze moeten op de duur worden teruggebracht tot het eigenlijke bestanddeel. En dat is niet - zoals u misschien denkt - liefde of haat, maar dat is levensaanvaarding.

Je kunt alleen haten, wanneer je het leven aanvaardt; anders heeft het geen werkelijkheidszin en kun je niet haten. Je kunt een mens niet haten, die niet eens voor je bestaat. Alleen wanneer hij zeer intens voor je bestaat, wanneer je hem zeer intens beschouwt, is het mogelijk te haten. Het heeft geen zin om communisme of een katholieke kerk of een orthodoxe kerk te haten, wanneer je die niet kent. Het zijn de dingen, die je ervan weet of van meent te weten, die je tot die haat bewegen. Het is een intense binding.

Hetzelfde geldt voor liefde. Alle liefde en genegenheid bestaat ten slotte in de eerste plaats in een zeer intens erkennen en beleven van de ander. Of dat nu een volk is, een ras, een instelling, een enkele mens, dat maakt niets uit. Ze moeten voor je bestaan. En in zoverre is het misschien goed, dat de hartstochten op deze wereld wat gaan opvlammen, dat er wat fellere strijd komt, dat de groepen meer met elkaar in botsing gaan komen. Want daardoor zullen ze elkaar moeten erkennen en zal de gezapige stilte, die vooral de 19e eeuw heeft beheerst, plaats moeten gaan maken voor een intens deel hebben aan alle bestaan. En nu moet u goed begrijpen: Eerst wanneer we werkelijk deel hebben aan het leven en het niet alleen als toeschouwer zien, kunnen we in dat leven betekenis gewinnen.

Men heeft wel eens gezegd: "Ja, maar de ware ingewijde, trekt zich toch van de wereld terug." En als je dan zegt: "Dat is niet zo," dan komen ze ohmiddellijk aandragen: "Ja, maar de grote ingewijden in de Hymalaya's hebben zich toch helemaal van de mensheid teruggetrokken. Ze leven in eenzaamheid en afzondering." Ik zou daarop dit antwoord kunnen geven: "Die grote ingewijden hebben zich juist teruggetrokken van het meer individuele bestaan om in staat te kunnen zijn het gedachtenleven van de

gehele wereld, het bovenbewustzijn van de gehele mensheid te kunnen ondergaan en daarin te kunnen werken en te kunnen streven." Men zegt: "Ja, maar de geest heeft zich dan toch van de wereld wel zo'n beetje teruggetrokken." Inderdaad, ze maakt zich minder stoffelijk kenbaar dan in het verleden." Inderdaad, ze maakt zich minder stoffelijk kenbaar dan in het verleden. Maar daar ^{staat} dan ook tegenover, dat ze intens bezig is om de gedachtenwereld van de mens meer en meer te reinigen van valse concepten.

Men zegt: "De wereld van tegenwoordig wordt bandeloos." In vele gevallen is dat voor een oppervlakkige beschouwer waar. Maar je kunt ook zeggen: Deze wereld wordt vrijer." In deze vrijheid zal ongetwijfeld misbruik optreden, juist omdat men de vrijheid niet kent, niet weet te waarderen, niet weet, wat ze voor het "ik" betekent. De meeste nieuwe dingen worden misbruikt. Het atoom geeft de mens macht over de kleine wereld. Wat is het gevolg? Hij misbruikt het. Hij maakt er wapens van. Maar wanneer dit misbruik overleefd wordt, dan heeft hij een krachtbron aangeboord, die bijna zo eeuwig is als de zon.

Is het dan vreemd, dat hetzelfde op geestelijk terrein, op emotioneel terrein, ook kan gebeuren? Ook hier zullen we natuurlijk zien het misbruik van vrijheid, het misverstaan van het zonder banden zijn. En dat kan ontaarden in tijdelijke bandeloosheid. Maar deze richt zichzelf ten onder, of ze brengt - en dat lijkt me toch wel heel waarschijnlijk - een steeds groter bewustzijn van persoonlijke verantwoording, van persoonlijke aansprakelijkheid. En juist in de vrijheid de mogelijkheid om volledig te beantwoorden aan de innerlijke wet en de innerlijke eis, die een elk, uit God geschapen, in zich draagt.

Zo is dan die komende tijd voor ons een belofte van vernieuwing. Op tweede kerstdag heeft een van onze sprekers het al gezegd: Een herboren hemel en een herboren aarde. Een hernieuwde mensheid. Dat gaat natuurlijk niet een, twee, drie. En omdat het in het verleden ook al zo'n paar keer is gebeurd, dat de mensheid een stap verder heeft gezet op het geestelijk pad, is het misschien wel aardig om te kijken, wat er toen van gezegd is.

Dan vinden we in de eerste plaats in het ver verleden een eerste definitie over het verschil tussen mens en dier. En - vreemd genoeg - is deze definitie heel anders dan men haar heden zou willen stellen. Men zou zeggen: De mens is méér dan het dier. Neen. Deze eerste oude denkers - en dat was in de tijd, dat de nevelen van de atmosfeer nog boven Atlantis hingen, dat Lemurië nog bewoond was - hebben dit uitgesproken en vereeuwigd op hun manier, ook al was dat maar alleen in een herinneringsschrift: "Het verschil tussen mens en dier ligt in het vermogen van de mens om veel te herinneren, wat het dier vergeet. Maar ook om te kunnen vergeten door eigen wil, wat het dier niet van zich af kan werpen." Een vrijheid dus. Het verschil ligt niet in de manier, waarop je leeft; het ligt niet in de manier, waarop je misschien geestelijk bestaat; het ligt alleen in de wijze, waarop je die stoffelijke materie kunt hanteren. En zo zou je kunnen zeggen voor de oude wereld en de nieuwe wereld van deze tijd: De oude mens is een mens, die in de materie zijn heil zoekt te vinden. De nieuwe mens is een mens, die zijn heil geestelijk vindt en in de materie weet uit te drukken.

Het verschil is niet groot. Uiterlijk kan het precies hetzelfde zijn, zoals er vroeger uiterlijk tussen mens en dier betrekkelijk weinig verschil was. Het verschil ligt in de inhoud en de redenen, waarom je iets doet. Niet in het gebeuren zelf.

Een tijd later vinden we de sprong naar het licht. De tijd, dat dagen achtereen de regen neerruiste over praktisch de hele wereld. Een tijd, dat de atmosfeer zich tegen wil en dank purificeert en reinigt, zodat de zon voor het eerst met volle kracht haar licht laat vallen op de overblijfselen van wouden, die eens alleen in schemering konden bestaan.

De varenwouden, in de eeuwige regen geboren; verdorren onder de zon. Maar nieuwe rassen, nieuwe soorten komen op. Het is de tijd van de carbon-periode. Het is het einde a.h.w. van de heerschappij van de koudbloedigen. De zon komt. En de eerste mens, die deze zon ziet, is alweer in staat om zijn mening uit te drukken.

Nu moet u niet vergeten, dat de bergen eerder boven deze voortdurende nevelatmosfeer uitkwamen dan het lage land; zodat natuurlijk de werkelijk begerenden, zij die zochten naar licht, onwillkeurig zich aan dit zonlicht gingen blootstellen op de bergtoppen. Vandaar dat men tegenwoordig nog vaak God op de toppen der bergen zoekt.

Zij stijgen dan naar boven en zij beleven dit licht als een wonder. Wat is hun antwoord? Hun antwoord op deze uitdaging aan hun aanpassingsvermogen? "Wanneer je herboren wordt, leef je in een werkelijkheid, die zo groot is, dat ze je verblindt voor al hetgeen eens werkelijk was. En zo zal de ingewijde dwaas genoemd worden, omdat wat hij kent voor anderen onbegrijpelijk is." Volkomen juist. Maar ze zeggen nog meer. "Maar wie het licht gewonnen heeft, dient het licht te dragen. Want slechts indien heel de wereld het licht kent, zal de ingewijde vrij zijn om zijn eigen wegen te gaan."

Misschien een beetje typische opvatting, daar ben ik het direct mee eens. Maar stel je het nu eens eventjes voor in dit plastische beeld. Nietwaar, zolang je alleen op die bergtoppen voortdurend zon vindt en overal elders meer Londense mist en nevel en Nederlandse regen dan licht, dan zul je - als dat licht voor jou belangrijk is geworden - a.h.w. op een eilandje boven de wereld staan. En dat kan niet. Want je bent geen wezen, dat eenzaamheid dient te hebben. Je bent deel van een groot geheel. Dus zul je alles moeten doen om dat licht naar beneden te dragen en zo in de wereld de mogelijkheid te scheppen om voor jezelf je eigen wegen te gaan; en gelijktijdig ook voor de mensheid het mogelijk te maken het licht te leren kennen. Die twee dingen hangen samen.

In deze periode vinden we ook weer - juist door onze nieuwe leraar, de nieuwe wereldmeester - een dergelijke uitspraak. Want wat zegt hij? "De opstandigheid der onbewusten en het ontwaken der bewusten is haast gelijk. Daarom past het ons niet te oordelen over hen, die zich verzetten. Want het verzet en de revolutie zijn het kenmerk der vernieuwing. En slechts in de vernieuwing kan deze wereld voortbestaan en kan de geest haar vrijheid gewinnen." Het is vandaag aan de dag precies zo als in het verleden. Een andere trap, een andere fase, maar een gebeuren, dat praktisch gelijk blijft.

Er is een tijd geweest, dat de grote magische heerschappij van Atlantis in de splitsing van de priestergroepen a.h.w. haar hoogtepunt bereikte en gelijktijdig haar ondergang voorspelde. En ook uit deze tijd wil ik dan een paar uitspraken citeren en wel vergelijkend één uit de Witte Broederschap en één uit de z.g. Priester-Broederschap. De Witte Broederschap zegt: "Wanneer het hoogtepunt van weten is bereikt en geen strijd meer overblijft op geestelijk terrein, zal de mens zich weer tot de stof keren. En eerst wanneer de stof hem voortdurende strijd biedt, zal hij bevrijd worden tot het geestelijk zijn." En daartegenover staat dan de Priesterschap: "Slechts wanneer het geestelijk bereikte stoffelijk uitdrukbaar is, heeft het zin. De stoffelijke uitdrukking is niet slechts de noodzaak maar de enige werkelijkheid."

Wat zegt de wereldmeester hierover? Uit de betrekkelijk beperkte uitspraken, die hij tot op dit ogenblik heeft gedaan, kan ik natuurlijk niet precies de passende spreuk vinden, maar toch wel iets, wat hierop slaan kan. Hij zegt n.l. dit: "Wanneer de geest vermoed is van de stof en toch aan haar gebonden, zal zij haar geestelijke vrijheid zoeken in de stof en daarmee bereiking vinden. Maar deze bereiking krijgt voor haar pas zin, wanneer zij haar in de stof kan uitdrukken." Een zeer typische uitspraak dus, waarbij ons letterlijk wordt gezegd: Wanneer je nou ge-

noeg hebt van deze wereld, wanneer je nou meent, dat er eigenlijk geen uitweg meer is, dan is er alleen nog die geestelijke uitweg. Door die geestelijke uitweg te vinden zul je je van de stof een beetje vervreemden. Want je gaat een andere kant uit, je gaat anders denken, je gaat anders reageren en anders handelen. Maar pas wanneer dit geestelijk bewustzijn, dat in je leeft, ook in de materie weer zijn uitdrukking kan vinden, kun je zeggen: "Ja, nou heb ik weer bereikt." Vóór die tijd niet.

De oude Inca's hadden er ook zo'n aardige opvatting over. Die hadden n.l. een spreuk - een bekende herinneringsspreuk - die als volgt luidde: "Eerst wanneer de zon het offer ontvangt, kan zij leven. Om het offer te brengen is de mens noodzakelijk. Zo is er een band tussen mens en zon, waar beiden niet zonder elkaar kunnen bestaan." Misschien een beetje bijgelovig, een beetje primitief gedacht. Maar er zit toch wel wat in. Mensheid en menselijke ontwikkeling gaan door middel van stoffelijke lichamen, stoffelijke toestanden, kortom door de gebondenheid, die aan de materie eigen is. Maar geestelijke ontwikkeling daarentegen is de vrijheid. Maar om tot geestelijke vrijheid en het bewustzijn daarvan te komen, heb je een stoffelijke ontwikkeling nodig. Pas wanneer je een geestelijke vrijheid bereikt en beseft, dat deze niet voldoende is, ga je proberen die vrijheid in de stof te openbaren om zo - in de gebondenheid van de stof een nieuwe vrijheid scheppende - daaruit het bewustzijn te verwerven voor een hoger geestelijke vrijheid.

Geest en stof kunnen niet zonder elkaar bestaan. En de conclusie, die ik hieruit dan wil trekken - ik wil u natuurlijk niet te lang bezig houden met dit onderwerp - is deze: Het is een periode van kentering en van vernieuwing, die u op het ogenblik gaat doormaken. Met alle eigenschappen daarvan: de onverwachte stormen, het onweer en dan weer de haast drukkend dreigende loomte van een warmte, die je schijnt te smoren. Een kentering van geestelijke zowel als van stoffelijke waarden. Op het ogenblik heeft de geest van het verleden praktisch het maximum bereikt van stoffelijk uitdrukkingsvermogen. Zou de wereld in haar stoffelijke ontwikkeling verdergaan zonder een geestelijke vernieuwing, dan zou deze stoffelijke ontwikkeling door gebrek aan verantwoordelijkheidsbewustzijn en inzicht het gehele stoffelijke bestaan in de huidige vorm te gronde richten. Dat is dus niet mogelijk. Wanneer echter het geestelijk bewustzijn gaat groeien, dan kan het nooit groeien alleen in de richting, waarin thans de stoffelijke ontwikkeling de mensheid stuwt. Er zal een steeds groter verschil komen tussen het innerlijk geestelijk beleven en de mogelijkheden, die je in een stofwereld vindt. Een enkeling zal misschien voor zich nog wat mogelijkheden tot uitdrukking vinden, die algemeen nog niet aanvaard zijn. Maar de doorsnee zal gebonden zijn aan de maatschappelijke verhoudingen. De geest zal op haar eigen wijze - ook in de stof - een nieuwe vrijheid moeten zoeken en deze voorlopig in zich geestelijk beleven om van uit dit geestelijke tot een streven te komen, dat het tot stoffelijke uiting brengt. En wanneer dat gebeurd is, kunnen we zeggen: "Nou ja, goed, het nieuwe tijdperk is werkelijk begonnen."

De groei, die thans begonnen is, zal voltooid zijn over precies 732 jaar en 3 maanden. Iets wat u in deze vorm niet meer meemaakt. Maar wat u zult beleven, al is het alleen maar, omdat de geestelijke vernieuwing, die op de wereld kenbaar wordt, voor u ook in het geestelijk bestaan een steeds groeiende betekenis zal gewinnen. U zult daarin meeleven en u zult daaraan a.h.w. danken, dat u geestelijk verder kunt stijgen, dan het ons tot nu toe mogelijk is geweest. En wij op onze beurt, wij zullen door deze vernieuwing ongetwijfeld nieuwe krachten en nieuw inzicht gewinnen en - zij het door incarnatie, zij het door wijziging van onze taken en werkzaamheden - ook dat bewustzijn vinden, dat de zon kan brengen onder alle mensen.

Daarmee wil ik dan mijn beschouwing voor vandaag besluiten. Ik geef graag toe, ze is misschien niet wijdingsvol genoeg. Maar ze geeft u plenty

stof tot overdenking. Denk er eens over na. Vraag uzelf eens af in hoeverre uw innerlijk besef van goed en van kwaad al afwijkt van dat van deze wereld. Vraag u eens af wat het verschil is tussen uw dromen van esoterische geaardheid, uw dagdromen misschien ook van meer geestelijke inhoud, en hetgeen op het ogenblik mogelijk is. Dan heeft u dáár het begin. De voleinding zult u in de stof niet meemaken. Maar zelfs deze eerste tekenen zijn als de eerste hamerslag, die de ketenen moet verbrijzelen en daarom vreugde moet brengen voor u allemaal.

Vrienden, ik wens u verder een echt prettige zondag en -sta me toe, dat ik het erbij zeg - een nieuwjaar, waarin u in staat zult zijn de helft van de voornemens, in het oude jaar gemaakt, tot uitvoering te brengen, Goedenmorgen.

Goedenmorgen, vrienden.

Met zo'n nieuwjaarsbeschouwing vlieg je natuurlijk wel even vooruit op de huidige werkelijkheid. En deze werkelijkheid heeft toch ook wel degelijk haar eigen problemen. Problemen, die wij terug kunnen vinden in de oude wijsheid en ook in de uitspraken van hem, die dan toch het begin van deze nieuwe ontwikkelingen mogelijk heeft gemaakt: Jezus van Nazareth, wel genaamd de Messias of de Christus. Ik hoop dan ook, dat u mij zult toestaan, vervolgend op hetgeen mijn voorganger heeft gezegd, hier een ogenblik tot de christelijke waarheid terug te keren.

Jezus heeft n.l. aan zijn leerlingen heel veel gezegd, dat voor de wereld teloor moest gaan, omdat de mensheid niet rijp was voor deze dingen. En in deze leringen heeft hij ongetwijfeld reeds veel geopenbaard, dat pas thans geschikt is aan de mensheid gegeven te worden.

Johannes, zijn geliefde leerling en broeder, vroeg hem: "Zeg ons Heer, hoe vinden wij de vrijheid en de waarheid, waarvan gij spreekt, indien er slechts een smalle weg is, die tot het Koninkrijk der Hemelen voert?" En toen gaf Jezus een heel eigenaardig antwoord: "Smal is de weg, die voert tot het Rijk mijns Vaders, omdat smal de weg is, die gij kunt gaan zonder uzelf te veroordelen of u door anderen geoordeeld te achten."

Het is duidelijk, dat Jezus hier zeker niet aanspeelt op een goddelijk oordeel. Het gaat om het eigen oordeel van de mens; zijn anderen veroordelen en ook een oordeel spreken over zichzelf. Hoe enger het bewustzijn is van de mens, hoe smaller die weg wordt. Daarentegen - zo zegt men - leidt er een brede weg naar het rijk van de demon, van de duisternis. En de volksmond zegt erbij: "Deze is geplaveid met goede voornemens." Laten we dit dan even bezien in verband met die vorige uitspraak.

Er zijn voor de mens, die zich gebonden acht aan enge, nauwkeurige plichten en taken, zoveel mogelijkheden om te handelen tegen zijn eigen concept van goed, dat hij juist daardoor meer in gebreke blijft en dus een bewustzijn van duister in zich doet groeien. Een goed voornemen, dat wordt gemaakt en dat niet wordt volvoerd, betekent een zekere tweestrijd in het eigen wezen, een zekere wroeging, een veroordelen van jezelf; en als zodanig wederom benadering van het duister.

De apostelen hebben dit niet allen begrepen. En we vinden dan ook in een der vele conversaties-langs-de-weg, die Jezus met zijn leerlingen nogal eens hield, de vraag: "Ja, maar Heer, waarom mogen wij niet oordelen?" Hier grijpt men dus terug naar Jezus' vermaning: Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld worde. Jezus' antwoord is dit: "Wanneer

gij oordeelt, neemt gij de plaats in, die mijn Vader rechtens toekomt. Maar wie die plaats tracht in te nemen, zal ook de verplichting moeten dragen, die rust op een ieder, die de rechterlijke taak heeft in het Koninkrijk der Hemelen. Zijt gij in staat om deze verantwoording te dragen?" En men antwoordt daarop natuurlijk onwillekeurig: "Neen, Heer, dat kunnen wij niet." "Welaan," zegt Jezus, "indien gij weet de verantwoording van het oordeel niet te kunnen dragen, onthoud u van het oordeel, opdat het zich niet tegen u richte."

Een zeer verstandige opmerking en die ongetwijfeld heel wat verdergaat dan de oppervlakkige beschouwer denkt. Want op het ogenblik, dat u van een ander iets veroordeelt, veroordeelt u het in feite in uzelve. Wanneer u het in uzelve dan toch oogluikend toelaat of goedkeurt, scheidt u daarmee dus een feitelijke veroordeling van uzelf door uzelf.

"Gods oordeel is niet gelegen in Zijn rechterlijke macht," zegt later Johannes, "maar Gods oordeel is gelegen in ons onbegrip van Zijn alomvattend wezen." Hier drukt de leerling uit, wat de meester met vele woorden vele malen heeft gezegd, maar zover mij bekend zelden zo bondig of zo duidelijk. God oordeelt niet. God is in alle dingen. Er is niets op de wereld wat zonder God kan bestaan, ook geen moord of geen diefstal. Niets. Al deze dingen zijn in God of uit God. Maar op het ogenblik, dat wij voor onszelf dus deze handelingen be- gaan, scheppen wij daarmee voor onszelf een verschil t.o.v. ons concept van God. En dat is het oordeel. Er is geen God nodig, Die ons naar beneden duwt in de duisternis. En er is ook geen God nodig, Die ons verheft. God is in alle dingen. En het feit, dat Hij is, is ons voldoende. Op het ogenblik, dat God ons zou gaan verheffen boven onszelf, zou ons bestaan geen feitelijke waarde hebben. Hoe moeten wij het dan wèl zien?

Als Jezus herrezen is, volgt daar die bekende bijeenkomst bij het meer van Tiberias, waar Jezus verschijnt aan zijn leerlingen en - althans volgens de opvattingen van velen - Petrus wordt benoemd tot de hoeksteen, waarop een kerk gebouwd wordt. Het is alleen jammer, dat deze spreuk ook op een andere wijze te interpreteren is, n.l.: "Gij zijt een steen." (Een steen heeft geen begrip. Dus: Gij zijt onwetend.) "En op deze steen zult gij (en niet ik) een kerk bouwen." Die visie is in de vertaling absoluut mogelijk. En voor zover ik weet, is dat ook de wijze, waarop het bedoeld werd. Want op het ogenblik, dat zij een kerk gingen bouwen op Jezus' leer, moesten zij wel ongevoelig zijn voor de inhoud daarvan, die juist vrijheid en zeker geen gebondenheid of machtspolitiek inhield. Maar goed, dat terzijde.

Men zegt dus bij deze bijeenkomst tegen Jezus: "De Vader heeft u verheven tot Zich." Men probeert daarmee duidelijk te maken, dat hij nu toch werkelijk wel God is, ook al verschijnt hij hun zó. Hij, die de dood heeft overwonnen, enz. En dan krijgen wij Jezus' typisch antwoord: "Neen, ik heb mijzelve verwonnen en heb de Vader leren aanschouwen."

"Ik heb mijzelve verwonnen." Hij heeft zichzelf overwonnen door die kruisdood en alles te aanvaarden. Hij heeft zijn persoonlijkheid achtergelaten. En hij kon niet zo ineens tot de Vader komen. Vandaar ook dat in de geloofsbelijdenis nog staat: "neerdaalde tot in het diepst der helle." Jezus is eerst neergedaald. Want hij moest zijn persoonlijkheid, zijn lust om te helpen op een zuiver persoonlijke manier, eerst nog afreageren. Hij moest zich ontdoen van dit te persoonlijke. En pas toen, bevrijd als het ware van de dwang, die in hem was, om te bevrijden, te helpen, te verlossen, kon hij God zien.

Is hij daar nu minder Verlosser om? Ik denk het niet. Want ook in God is het licht. En per slot van rekening, wanneer Jezus dan een deel van het goddelijk licht is en wij richten ons tot hem, dan verheffen wij onszelf tot het licht. Alleen daalt het niet tot ons neer. Maar ja, dat

